

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA“

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemar
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številka račun št. 11.409

Klic za naše pozabljeno Prekmurje

Prezrti interesi in zanemarjene dolžnosti

Ko smo v letih pred osvobojenjem govorili o naši slovenski zemlji, smo mislili na Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko, zelo malokdaj na Beneško Slovenijo, skoraj nikdar pa ne na Slovensko Krajino, na naše Prekmurje. Ta slovenska deželica med Muro in Rabo je bila celo Štajercem, kaj šele Kranjcem in Primorcem, neke zelo daleč v precej gosti megli. Če bi se bilo to zgodilo velikemu narodu, bi človek razumel, da se je pa zgodilo nam maloštevilnim Slovincem, je težko, zelo težko razumeti. Res je sicer, da je slovensko Prekmurje živelo vedno nekako čisto svoje življenje, da je bilo njegovo ozračje docela panonsko, mišljenje v kulturnem, socialnem, gospodarskem in tudi političnem oziru svojevrstno, da so nad deželico vladali ostalim Slovincem neskončno tuji in daljnji Madžari, a vse to ne briše storjenih napak in ne odpušča naših grehov. Da je bila reka Mura tako silno globoka in široka, da njena bregova nista družila, ampak razdvajala, in ni bilo preko nje prav nobenega mostu — priznajmo — niso bili toliko krivi Prekmurci, kakor smo bili mi sami.

Zato je bilo osvobojenje Prekmurja po končani svetovni vojni skoraj kakor čudež, ki ga nismo pričakovali, in da na Madžarskem ni bilo Bele Kuna, bi ga bili najbrže tudi zaman pričakovali. V tem je pa morda tudi glavni vzrok, da naše zanimanje za Prekmurje tudi po zedinjenju z nami ni bilo tako, kakršno bi moralo biti, in žal, še danes ni. To, kar se je storilo doslej, so storili skoraj izključno samo posamezniki, mi pa kot celota smo stali in stojimo ob strani in čakamo — novega čudeža? In vendar je tam med Muro in Rabo skoraj 100.000 naših ljudi! Zlasti pa Maribor ne ob prevratu ne po njem ni doimel pomena Prekmurja, dasti bi ga bil moral vsaj iz egoističnega, materialnega ozira, če že ne iz idealizma. Je Maribor kdaj pomislil na to, da bi moralo biti Prekmurje njegovo najnaravnejše zaledje? Da danes ni, je dokaz, da ni pomislil. Brez ugovora in vsakega lastnega napora je Maribor dopustil, da ne vodi iz Prekmurja nobena pot vanj. Obe železnici, ki spajata Prekmurje z ostalo državo, ona iz Murske Sobotne in ona iz Dolnje Lendave — odvajata Prekmurje od Maribora in sploh od vse Slovenije. Obe vodita v Čakovec, Varaždin in Zagreb! Tako je za mariborsko zaledje nastala meja na Muri, namestu da bi po grebenih pod Rabo. Izgubil je gravitacijo 100.000 ljudi v svoje gospodarsko, kulturno in prometno območje.

Če bi bili po osvobojenju zahtevali železniško zvezo Prekmurja z Mariborom, bi jo bili že davno dobili, in pokrajina onstran Mure bi gravitirala v celoti v Maribor. Kako blagodejno bi uplivalo to v vsakem oziru na naše mesto, ki ima sedaj le tesno zaledje, in kakšen upliv bi imelo nasprotno na Prekmurje. Predstavljajmo si samo železnico, ki bi vezala Maribor s Prekmurjem čez Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Gornjo Radgono in Mursko Sobotu! Danes je zamujeno težko popraviti, a vsaj Maribor bi moral vendarle na to stalno misliti. Prav naloga naših gospodarskih predstavnikov bi morala biti, preiskrbeti načrt za novo železnico preko Slovenskih gor in Prekmurje in naglašati njeno potrebo v življenjskem interesu Maribora, Slovenskih gor in Prekmurja tako dolgo, dokler naposled — vsaj v dogledni bodočnosti — ne bi zares stekla. Zaledje Maribora bi se povečalo z njo za več ko 200.000 ljudi! Ta številka nam govori več ko vse drugo dokazovanje. Prekmurje bi pa bilo z nami v stalnem stiku tudi kulturno in politično. Tako bi se difference, ki jih je ustvarila stoletna razdvojenost, manjšale same po sebi, kakor se manjšajo razlike vode dveh rek, ki se iztekata druga v drugo.

Premalo smo pa storili za narodno in kulturno zedinjenje Prekmurja z nami tudi v vsakem drugem oziru. Je mar zares potrebno, da se Prekmurci toliko zamane bore za spremenitev nižje državne gimnazije v Murski Soboti v popoln srednješolski zavod? Ne! Če bi smatrali to vprašanje za vprašanje nas vseh, bi bilo na murskosoboški gimnaziji prav gotovo že vseh osem razredov! A potem za zadevno akcijo ne bi smeli stati le posamezniki in po ogromni večini Prekmurci, stali bi morali tudi vsi naši poslanci, senatorji in ministri kot en sam moč. In potreba po popolni realni gimnaziji v Murski Soboti je morda najbolj nujna prekmurska zadeva, kajti prav ta zavod bi moral biti tista luč naše svoje kulture in narodne zavesti, ki bi razsvetljevala vse kraje od Mure do Rabe. Če je popolna srednja šola kje potrebna, je v Prekmurju dvakrat, morda celo desetkrat! Se tega mi vsi zavedamo? Delamo tako, ko da bi se zavedali? Govorimo res vse, kar je mogoče storiti? Ne, ne in ne! A tu gre za 100.000 naših ljudi! Gre za deželico, po kateri stega noč in dan madžarski revizionizem svoje kremplje!

Spor: zumevanje Anglije in Francije

Pred Barthoujevimi obiskom v Londonu - Obisk bo odločilnega pomena za razvoj evropske politike

PARIZ, 6. julija. V glavnem so končane vse priprave za Barthoujev obisk v London. V političnih krogih in v tisku se je pojavilo neko nezadovoljstvo zaradi poročil, ki so jih objavili neki londonski listi in skušali v njih Barthouju imputirati, da želi povleči Anglijo v neke nepopularne kontinentalne zveze. Pri tem posebej naglašajo poročanje »Daily Herald« in »Evening Standard«, ki pišeta proti vsakemu zaktu s kontinentalnimi silami in naglašata, da je Angliji v prvi vrsti in predvsem potreben čim tesnejši sporazum z njenimi dominijoni. Vladni krogi pa trdijo, da ni nobenega govora o predlogu kaknega vojnega sporazuma s francoske strani in da je Barthoujev obisk Londona zvezan z drugimi številnimi vprašanji, ki so sicer kontinentalnega značaja, vendar pa zadevajo tudi Anglijo. Mimo tega pa bo Barthou tudi obvestil angleške ministre, s katerimi se bo razgovarjal, o rezultatih svojega bivanja v Bukarešti in Beogradu.

PARIZ, 6. julija. Po informacijah iz Londona, bodo angleški državniki z Barthoujem, ko bo obiskal London, razpravljali o francoskem varnostnem načrtu, o francosko-angleški pogodbi za medsebojno pomoč in o vlogi Rusije kot poroka vzhodnega in jugovzhodnega evropskega sporazuma za ohranjanje miru in s tem v zvezi tudi o vprašanju vstopa Rusije v Društvo narodov. Predstavniki angleške vlade se bodo bavili izčrpno s francosko obrambno politiko in v glavnem pro-

učili stališče Francije v vprašanju vrnitve Nemčije v Društvo narodov. Anglija meni, da nikakor ne bi bilo priporočljivo sklepati vzhodnega pakta z Rusijo brez Nemčije in Italije in smatra, da bi bilo priporočljivo nadaljevati v zadevnem pogajanja. Kar se pa tiče medsebojnih pogodb za pomoč, je angleški vojni minister lord Hallsam vnet pristaš tega načrta. Slično razpoloženje se je pojavilo tudi v konzervativnih krogih. Izjemo tvori le zunanji minister Simon, ki se ne želi popolnoma priključiti temu stališču in bodo prav zaradi tega francosko-angleška pogajanja v tej smeri precej otežkočena. Zastopnik ministrskega predsednika Baldwin pa se bo ob tej priliki dotaknil tudi vprašanja sporazuma štirih velesil. Anglija stoji na stališču, da ta pakt nima več tistega pomena, ki ga je imel izpočetka in se je zaradi tega Baldwin približal mnenju vojnega ministra Hallsama, ki forsira pogodbo za medsebojno pomoč med Anglijo in Francijo. Znano pa je, da smatra tudi Macdonald sporazum štirih velesil kot neizvedljiv.

BERLIN, 6. julija. »Völkischer Beobachter« poroča iz Londona, da ni nastala samo v angleški javnosti, mar več celo pri angleški vladni neka močna struja, ki je naklonjena sklenitvi de fenzivne pogodbe s Francijo. Macdonald je sicer velik nasprotnik takega načrta, toda on je na dopustu. Zveza med Francijo in sovjetsko Rusijo sili Anglijo k temu, da mora biti bolj poustilitiva noprām Franciji.

Zakon o mestnih občinah

BEOGRAD, 6. julija. Narodna skupščina je pričela včeraj razpravo o zakonu o mestnih občinah, na kateri je podal notranji minister o predlogu obširno poročilo, obrazlagajoč in zagovarjajoč posamezne člene novega zakona. Danes dopoldne je narodna skupščina to razpravo nadaljevala in jo bo tudi popoldne. Splošno se pričakuje, da bo že drevi izvedeno glasovanje o zakonu in bo dokončno sprejet. Danes dopoldne je zboroval tudi skupščinski odbor za ta zakon ter obravnaval razne spreminjevalne in dodatne predloge vlade, kakor tudi posameznih poslancev.

Konec stavke v Trbovljah

TRBOVLJE, 6. julija. Seja vodstva Trboveljske premogokopne družbe, ki je bila včeraj v Ljubljani, je sklenila v toliko ugoditi stavkujočim rudarjem v revirjih Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, da ostanejo mezde do končnega sporazuma nespremenjene. Čim je ta vest prispela semkaj, so rudarji opustili nadaljnjo glodovno stavko. Da se najde tudi dokončna zadovoljiva rešitev, prispeje v Ljubljano in Trbovlje tudi minister za gozdove in rudnike g. Ulmansk, ki bo skušal pospešiti sporazum. G. minister je odpotoval iz Beograda že sinoči.

RAZPUST KRŠČANSKE SOCIALNE STRANKE V AVSTRIJI

DUNAJ, 6. julija. Krščansko-socialna stranka je bila včeraj dokončno likvidirana. Strankin arhiv je bil izročen v varstvo vladi. Premoženje pa se je razdelilo tako, da dobi vlada 16.000 šil-

lingov, 61.000 šilingov se pa porabi za življenjsko zavarovanje bivših poslancev razpuščene stranke.

DELAJSKI NEMIRI V AMERIKI

SAN FRANCISCO, 6. julija. Stavkujoči pristaniški delavci so dobili sedaj podporo tudi pri delavcih ladjedelnic, ki so tudi pričeli stavkati. Včeraj so nastali krvavi spopadi med stavkujočimi in policijo, pri katerih sta bili 2 osebi ubiti, 22 jih je pa bilo ranjenih. Stavkujoči so zažgali skladišča in zgradili barikade, tako da je bil vsak promet v pristanišču nemogoč.

KOMUNISTIČNA VSTAJA V ČILU

SANTIAGO DE CHILE, 6. julija. V južnejših pokrajinah republike Čile so poizkusili komunisti izvesti državni prevrat. Po dveh dneh ostrih bojov so pa zmagale vladne čete. Trije glavni voditelji vstaje so bili pred naglim sodiščem obsojeni na smrt in takoj ustreljeni, dočim je bilo 350 drugih vodilnih komunistov izročenih rednim sodiščem. Po vsej državi je proglašeno izjemno stanje.

STABILIZACIJA DOLARJA IN FUNTA

LONDON, 6. julija. »Daily Mail« piše, da se je guverner angleške banke Montagu Norman, ki se trenutno muči v Bazlu, sestal z guvernerjem Federalne banke v Newyorku, Georgom Harrisonom. Po informacijah »Daily Maila« sta se odlična bančnika na tem sestanku razgovarjala in kovala načrte za paralelno službeno stabilizacijo dolarja in funta.

Težke posledice zadušenega upora

HITLERJEV POLOŽAJ IZREDNO TEŽAVEN. HOHENZOLLERCI STRAŠIJO DALJE. ZUNANJA POLITIKA.

BERLIN, 6. julija. V Nemčiji nastajajo polagoma zopet normalne razmere, dasi politični problemi, ki so jih načeli zadnji dogodki, še niso rešeni in tudi nihče ne ve, kako se bodo razvili. V javnosti se opaža desorientiranost in zbežanost. Splošno prevladuje prepričanje, da bodo imeli zadnji dogodki velike posledice. Če se Hitlerju ne posreči reorganizirati napadalnih oddelkov tako, da se bo nanje lahko absolutno naslanjal in če ne utrdi razrahljanih vrst stranke, bo ostal popolnoma v rokah reakcionarnih sil. Sedaj je položaj tak, da ga imajo Hindenburg, generali in oni, ki držijo z njimi, docela v svojih rokah in sme ukreniti samo to, kar oni dovoli. Trdovratno se tudi vzdržujejo vesti, da

mislijo ti krogi na vrnitev Hohenzollernecev. Bivši cesar je, kakor znano, odločen nasprotnik Hitlerja, a odtujili so se mu sedaj tudi njegovi sinovi. Ti krogi imajo tudi namen spremeniti zunanjo politiko, ki naj bi Nemčijo izpeljala iz sedanje osamljenosti ter jo zbližala z Anglijo, pa tudi s Francijo. Nemčija bi se zato vrnila tudi v Društvo narodov.

OBOROŽEVANJE AMERIKE

RIM, 6. julija. Rimska poročevalska agencija poroča iz Washingtona, da je sklenilo ameriško ministrstvo mornarice, preurediti in razširiti veliko tvornico za letala v Filadelfiji, ki bo v naslednjih petih letih izgradila 1184 letal za ameriško vojno letalstvo.

Dnevne vesti

Mogočna proslava mednarodnega združnega dneva

Zaradi negotovega vremena na dan 1. julija, ki se po vsem svetu slavi kot mednarodni združni dan, je bila proslava v Mariboru preložena na včerajšnji državni praznik sv. Cirila in Metoda. Ob napovedani uri se je popoldne zbrala več tisočglava množica mariborskih in okoliških zadrugarjev na prostornem Rotovškem trgu, kjer se je formirala v impozanten sprevod. Pretesen je bil Rotovski trg in množice so se morale pomakniti na Slomškov trg, od tu so zadrugarji z jugoslovansko trobojnico in mednarodno združno zastavo ter vojaško godbo na čelu krenili po Ulici 10. oktobra, Gosposki ulici, preko Glavnega trga in Državnega mosta na letno telovadišče Sokola I. v Magdalensko ulico. Za vojaško godbo in zastavami je korakal celotni odbor mariborske Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev s predsednikom g. Reherjem. Za odborom se je vrstilo več tisoč zadrugarjev in njihovih rodbinskih članov ter godba mariborskih poštarjev.

Nosili so v sprevodu tablice z različnimi napismi, kakor: »Zmaga združništva je zmaga miru!«, »Organizirani prihranki šibkih so silna moč!« i. t. d. Kot zaključek sprevoda, kakršne le bolj redko vidi Maribor, so se vozili na prvem okrašenem tovornem avtomobilu mali harmonikarji. Pomladka Rdečega križa, ki so brez dirigenta veselo nategovali svoje male harmonike, da jih je vse gledalo, v drugem avtomobilu pa u-

službenci mariborske Nabavljalne zadruge.

Naravnost očarljiv pa je bil pogled na okusno okrašen prostor, ko se je na nje go shla pisana množica. Tu je bilo vse pripravljeno in je zbrane zadrugarje pozdravil in prvi nagovoril predsednik zadruge g. Reher, ki je v svojem nagovoru naglašal pomen praznovanja mednarodnega združnega dneva. Na njegov predlog je bila poslana vdanostna brzojavka našemu kralju, nakar je vojaška godba zaigrala državno himno. Pozdravne brzojavke pa so bile poslane predsedniku vlade Nikoli Uzunoviću, finančnemu ministru Gjorgijeviču in predsedniku Zveze Nabavljalnih zadrug Milošu Štiblerju. Sledil je nato govor upokojenega državnega pravika g. dr. Jančiča, ki je v lepo zamišljenih besedah podčrtal koristi kreditnega zadrugarstva. V imenu Zveze Nabavljalnih zadrug je pozdrvil navzočo množico šolski upravitelj g. Tone Hren.

Ob tej priliki je bilo obdarovanih več sto otrok zadrugarjev, pomladkarij Rdečega križa pa so jim s svojimi harmonikami pripravili lep popoldne.

Po oficijelnih nagovorih se je razvila prijetna zabava ob igranju dveh godb in tamburaškega zbora. Pevci Glasbene Matice in Jadrana pa so s svojo krepko slovensko psmijo podčrtavali narodni pomen našega združništva. Bil je popoldne in večer, ki bo ostal slehernemu zadrugniku v najlepšem spominu na prvo proslavo mednarodnega združnega dneva v Mariboru.

Poskusna vožnja z avtokarom

Naša mestna uprava, ki si je pod županom g. dr. Fr. Lipoldom nadela hvalevredno nalogo, pospeševati z vsemi sredstvi tujski promet, je v sporazumu z Mestnimi podjetji, katere vodi kot zastopnik mestnega sveta svetnik g. Sabothy, kot ravnatelj pa g. Peric, kupila velik avtokar za večje izlete. V zelo udobnem vozu, ki ga je izdelala tovarna Sauer na Danaju z najmodernejšo in zares elegantno karoserijo pa opremila ljubljanska tvrdka Rojina, je prostora za 33 potnikov. Motor ima 75 k. s., tako, da lahko premaga vsako strmino, streha pa je gibljiva, kar je za zračenje zelo važno. — Avtokar je v celoti krasno delo in vožnja v njem je najudobnejša. Da se novi voz preizkusi, je bila prirejena včeraj poskusna vožnja v Rogaske Slatine in Celje, katere so se udeležili gg. mestni župan dr. Lipold, podžupan ravnatelj R. Golouh, okrajna glavarja dr. Senekovič in M. Makar, svetnik Sabothy, magistratni ravnatelj Rodošek, ravnatelj MP L. Peric, gr. svetnik inž. Baran, ravnatelj Seritič za Autoklub, mnogi občinski svetniki, zastopniki tiska itd. V Rogaske Slatine je pozdravil izletnike ravnatelj zdravilišča g. inž. Dietrich in šef zdravnik g. dr. Kolterer, v Celju mestni župan g. dr. A. Gorican, v Konjicah župan g. dr. Jereb z okr. glavarjem g. dr. Suhačem, nar. poslancem Gajškom, predsednikom SPD g. Vagnerjem, starostu Sokola g. dr. Mejakom itd., v Slovenski Bistrici pa spet župan g. dr. Pučnik. Pred mestno mejo se je ob vrnitvi avtokar ustavil in spregovoril je načelnik ravnateljstva MP gosp. svetnik Sabothy ter ob razbitju steklenice vina na motorju krstil vozilo za »Rdečega Francina«. Poskusna vožnja je pokazala, da je novi avtokar zares odlično vozilo. Davi pa se je avtokar odpeljal na prvo potovanje, in sicer čez Bruk in Linc v Prago, od koder se spet vrne v Maribor. Vozilo je naročeno tudi že za več drugih večjih izletnih voženj.

Iz policijske službe. Dosedanji vodja mariborske mestne policije g. dr. Lovro Hacin je včeraj dopoldne izročil posle policijskemu nadkomisarju g. Stanku Kosu, ki jih bo vodil do prihoda novega vodje.

Profesorski kongres. Včeraj se je pričel v Banjaluki kongres naših profesorjev. Mesto je vse v zastavah. Že včeraj se je zbralo v Banjaluki nad 500 delegatov iz raznih krajev naše države.

Premestitev v orožniški službi. Orožniški poročnik g. Svetozar Knežević, ki je več let služboval pri mariborski orožniški četi kot vodnik drugega voda, je premeščen k orožniški četi v Doljno Lendavo. Za časa svojega službovanja si je pridobil med meščani, pa tudi med prebivalstvom svojega rajona mnogo simpatij. Želimo mu na novem službenem mestu obilo uspehov!

Evangeljska cerkev v Dolnji Lendavi. Že predlanskem so pričeli v Dolnji Lendavi graditi evangeljsko cerkev, ki je sedaj v glavnem dograjena. Zidarska dela so veljala okrog 250.000 Din. Cerkev bo svečano blagoslovljena letos ob koncu avgusta in izročena vernikom.

Kroglo v srce. Žalostni primeri samomorov se v zadnjem času dogajajo skoro vsak dan. Ljudje obupavajo nad življenjem in jih terata v smrt beda in pomanjkanje trdne zavesti in vere v boljšo bodočnost. Tako si je preteklo noč pogljal kroglo v desno senco iz službenega samokresa v nekem mariborskem hotelu 30-letni orožniški kaplar Franc Čigerl, po rodu iz Apač, ki je služboval pri orožniški četi v Velikem Bečkereku. Zadnje dni junija je nastopil daljši bolezenski dopust in prišel k svojim znancem in svojcem v Apače. Zapustil ni nobenega pisma, iz katerega bi se dalo sklepati, kaj ga je poglalo v tako žalostno smrt. Ni pa izključno, da je vzrok neozdravljiva bolezen. Nesrečneža je našlo zjutraj o sebeje mrtvega in so ga takoj v ranili urah prepeljali z mrtvaškim vozom na mestno pokopališče na Pobrežje.

Sirov napad. Ko se je davi okrog 2. ure vračal proti domu na Ruški cesti stanojuči trgovski pomočnik Avgust Svenšek, ga je napadel okrog 50 let star neznanec in zabodel z nožem v desno roko nad komolcem. Pri tem mu je razrezal nov suknjič in srajco ter mu napravil okrog 8 cm dolgo rano. Svenšek napadca ni mogel pripoznati, javil pa je napad najbližnjemu stražniku. Prvo pomoč so Svenšku nudili na rešilni postaji.

Izdajanje računov na monopolskih obrazcih. Finančno ministrstvo je z razpisom z dne 29. maja odredilo, da morajo oni, ki izdajajo račune na monopolskih obrazcih, hraniti talone odnosno platnice teh računov, da se kontrolni organi morejo prepričati, koliko računov je bilo izdanih na monopolskih obrazcih, odnosno da se morejo podjetja braniti pred morebitnim sumom, da ne izdajajo računov, not itd. na predpisani način.

To jo pogrešate

kaj ne,

če je ne kupite? pravočasno

mora biti vedno pri hiši!

Izlet k Seniorjevemu domu se vrši ob lepem vremenu to nedeljo. Avtobus do Ribnice in nazaj 50 Din. Prijave prejšnjega tedna še veljajo. — Nove prijave: Strašnik, Gregorčičeva 6, telefon 20-38.

Slovensko trgovsko društvo v Mariboru, opozarja svoje člane na dobrodelno prireditve Slovenskega obrtnega društva, ki bo v nedeljo 8. t. m. na prostoru Sokola I. in jim priporoča čim obilnejšo udeležbo!

Vozne olajšave. Kragujevac: Blagoslovitev gasilskega doma 7. in 8. julija, polovična vožnja od 5. do 10. julija na podlagi železniške legitimacije. Sarajevo: Skupščina društva »Napredak« 5. do 8. julija, polovična vožnja 3. do 10. julija na podlagi želez. legit. po 5 Din. Litija: 25-letnica Sokola 9. julija. Polovična vožnja 5. do 12. jul. na podlagi železniške legitimacije. Mokronog: 15. julija 25-letnica Školskega društva, polovična vožnja 14. do 16. julija na podlagi žel. legitimacije. Banialuka: Kongres profsorskega društva 5. do 7. julija, četrtinska vožnja za profesorje državne uradnike, polovična za ostale profesorje v času od 1. do 11. julija na podlagi žel. legit. Skopje: Skupščina združenih igralcev 4. do 10. julija, četrtinska vožnja za državne uradnike, polovična za ostale v času 2. do 11. julija na podlagi žel. legitimacije. Avstrija: V glavni sezoni od 1. julija do 24. avgusta za vse kraje 30% znižana vožnja po sedemdnevem bivanju na avstrijskih železnicah. Nemčija: 10. julija do 31. oktobra za vse kraje 60% popusta po 7-dnevem bivanju na nemških železnicah. Vse nadaljnje informacije, nabava vozovnic, viz in valuf po najugodnejših dnevniških tečajih pri »Putniku«, Maribor, Aleksandrova cesta 35, tel. int. 21-22.

Pri ishljasi sledi na kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez muke izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

Izlet z avtokarom v Maria Zell. »Putnik« priredi v sredo 11. tni. in v četrtek 12. t. m. izlet v Maria Zell. Odhod 11. tm. ob 5. uri od hotela »Orel«, povratek 12. tm. ob približno 22. uri. Cena vožnje z avstrijskim vizumom 210 Din. Za ceno oskrbo in prenočevanje je preskrbljeno. Prijave do ponedeljka ob 10. uri pri »Putniku«, Maribor, tel. int. 21-22.

Vožnja v nepoznano odpovedana. Avto mobilski klub, sekcija Maribor, je za 8. julija t. l. napovedano vožnjo v nepoznano odpovedal.

Streliška družina na Pobrežju poziva vse svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeleži pogreba tragično umrlega člana br. Ivana Peterina. Pogreb bo v soboto popoldne.

Z vilami nad ženo svojega prijatelja. Te dni je delavec Jože Repolusk v hoškem Pohorju napadel ženo svojega prijatelja Korošca. V divji jezi je pograbil vile in jo udaril tako močno po glavi, da ji je presekala lobanjo. Ker se je Korošcevi ženi pričela rana gnojiti, je morala iskat i zdravniške pomoči v mariborski bolnišnici.

Radio Ljubljana. Spored za soboto 7. t. m.: Ob 12.15: reprodukcija koncertnih glasbenih slik; 12.45: poročila; 13: čas, harmonika pri nas in drugod na ploščah; 18: slovenske narodne pesmi v reproducirani glasbi; 18.30: razgovor z napovedovalcem; 19: primorska ura: tržaške narodne pesmi; 19.30: razgovor o zunanem političnem pregledu; 20: vokalni koncert gđe. Angele Megletove, vmes citre solo; 21: radio-orkester; 22: čas, poročila, lahka glasba na ploščah.

Grajski kino. Danes zadnji dan »Sveta prešestnice«. Od jutri dalje sijajna muzikalna veseliga »Bil nekoč je muzikus«. Glavne vloge: Szöke Szakall, Viktor de Kowa, Ralph Artur Roberts, Ernest Verbees in Trude Berliner.

Kino Union. Izborna veseliga, polna smeha in zabave »Ljubavno pripovedke« z William Fritschem, Rosy Barsonyievo Doroteo Wiedekovo in Harryjem Halmont. Film širine glasbe in plesal

Mariborski teden

od 4. do 15. avgusta 1934

Mariborski teden razpisuje oddajo sledečih šotorov na svojem veseljem prostoru: 2 gostilniška šotora in 1 kavarniški. Pogoji so na vpogled pri Združenju gostilniških podjetij za mesto Maribor, Vetrinjska 11 I. Nadalje 1 šotor za prodajo delikatesnih izdelkov, pogoji so na vpogled v pisarni Mariborskega tedna, Aleksandrova c. 35. Pisemne ponudbe se imajo oddati v zapečateni kuverti do najkasneje 12. julija 1934 v pisarni Mariborskega tedna, Aleksandrova cesta 35 (Putnik).

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« vode urejeno prebavo. Specialni zdravnik silnega slovesa izpričuje, da so z učinkom staro preizkušene »Franz Josefove« vode zadovoljni v vsakem oziru. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ciril Metodov kres pri Sv. Urbanu. Sinoči na večer pred praznikom slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda je mogočno plapolal na hribčku Sv. Urbana kres, ki so ga pripravili na pobudo podružnice CMD v Mariboru v Kamnici domačini. Izredno velika množica domačinov kakor tudi meščanov in Cirilmetodarjev iz Maribora, starih in preizkušenih narodnih borcev, zlasti pa tudi mnogo mladine, se je zbralo okoli kresa. Bilo je veselo razpoloženje. Prepevali so narodne in domoljubne pesmi, za zabavo pa je tudi skrbel originalni godec domačin s svojimi dovtipi. Ko je začel ogenj pojemat, je spregovoril predsednik mariborske podružnice CMD g. dr. Lašič. Slavil je spomin bratov sv. Cirila in Metoda, podarjal njih pomen za slovanstvo in jugoslovanstvo, obenem pa tudi žalostno dejstvo, da danes tisti krogi, ki so nekoč blagoslovljali delo solunskih bratov in dovolili slovanskim vernikom v svojem jeziku moliti Boga, pomagajo zatirati naš jezik tudi na naših najsvetejših mestih, in ko zahtevajo, da se oznanja Cerkve božja beseda v njihovem jeziku, to pravico našim bratom v Primorju odrekajo. Z željo, naj slovanska blagovestnika vedno čuvata naš rod, je zaključil svoj lepo zamišljeni nagovor. — Množica se je podala nato v bližnjo gostilno, kjer se je slavnost nadaljevala. Tam se je g. dr. Lašič v toplih besedah spomnil lani umrlega predsednika CMD podružnice v Kamnici, g. šolskega upravitelja Čepeja, ki je bil na lanskem kresovanju še vesel med nami, dasi je že nosil kal smrti v sebi. S »Slava!« klici so navzoči počastili njegov spomin. Oglašili so se še drugi govorniki, med njimi minister v p. g. dr. Kukovec, šolski nadzornik g. Tomažič, gđe. Cilenškova, g. dr. Verčon, g. dr. Šorli in drugi, ki so vsi izrazili prav lepe misli, blagorajali našo domovino ter se spominjali naših bratov v zaslužjeni domovini. Navzoči so navdušeno pritrjevali govornikom. Razvila se je prijetna zabava, mladina pa je zaražala, in ko je napočil praznik sv. Cirila in Metoda, so se slavljenci v večjih in manjših skupinah vrnili proti domu. Vsem bo ostala ta prirska domoljubna prireditve v najlepšem spominu.

Požar pri Devici Mariji v Brezju. Danes zjutraj okrog 1. ure je pričelo goret i v podstrešju stanovanjske hiše gostilničarja Miroslava Lešnika pri Devici Mariji v Brezju. Na kraj požara je prihitela domača gasilska četa pod poveljstvom g. Franca Auerja in stopila takoj v akcijo ter preprečila večjo katastrofo. Zgorela je streha, precej poškodovani pa so tudi zidovi. Škoda je precejšnja in je krita z zavarovalnino. Sumijo, da je podtaknil ogenj požigalec, ki straši zadnje čase po Studencih in Pobrežju. Tako je našel v noči na pretekli torek posestnik Princ v svoji mizarški delavnici gorečo svečo, ki jo je pa še pravočasno odstranil.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. je kazal toplotomer 18.8 stopinj C nad ničlo, minimalna temperatura je znašala 12.3 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 19 stopinjah 740.6, reduciran na ničlo 738.3; relativna vlaga 80, vreme je jasno in mirno, vremenska napoved napoveduje pretežno jasno vreme in dvigajočo se temperaturo.

Pred otvoritvijo III. župnega tabora skavtov drav. župe

Svečani otvoritvi bo prisostvoval minister za telesno vzgojo dr. Angjelinović - Proslava desetletnice mariborskega skavtskega stega

Vse leto so se naši skavti marljivo pripravljali na svoj III. župni tabor. Skoro neopažene so bile njihove priprave in pred tednom so zrasli številni šotori na prostorni livadi ob potoku Bistrici in ob Dravi, kjer so se utaborili. Za svoj tabor so si izbrali prav idilično lego. Okrog in okrog je taborišče obdano z zelenimi gozdovi, iz katerih diha osvežujoči zrak, kopajo in urijo se v vesljanju na deroči Dravi, na drobnem pesku pa imajo ob lepih dneh dosti solnca. Vse taborišče se dviga v terasah in nudi obiskovalcu pestro sliko. Taborišče samo ima obliko podkve. Šotori so vsi dvignjeni, tako da niti hudi zadnji nalivi niso močili težišč. Za šotori je prav iznajdljivo postavljena tarča za metanje kopja, ki se je fantje pridno in z veseljem poslužujejo. Ob potoku je zgrajeno taborno ognjišče, obdano z originalnimi sedeži. Pitno vodo jim nudi naravni izvirek, za kuhanje pa uporabljajo filtrirano vodo iz bližnjega potoka, čez katerega so zgradili dva mostiča, ki jim delata kot graditeljem vso čast. Vseh šotorov bodo postavili nad 60. Na sredi taborišča pa se dviga visok jambor z jugoslovansko trobojnico skavtsko lilijo, ki naznana, da ni več daleč trenutek svečane otvoritve tabora.

Tretji tabor skavtov dravske župe, s katerim je združena tudi proslava desetletnice obstoja mariborskega stega, bo trajal od 7. do 16. julija. Udeležilo se ga bo okrog 200 slovenskih skavtov, za katere je tabor obvezen. Prišli bodo na tabor delegati iz vse naše države in bo zastopal beograjske skavte inž. Vukelič, razen tega se bodo utaborili za nekaj dni pri njih poljski skavti-kolesarji, ki so na potovanju in jih vodi pot od Katovic preko Budimpešte, Kotoribe, Maribora, Ljubljane, Zagreba, Banjaluke, Sarajeva, Beograda, Niša, Skoplja, Cetinja, Dubrovnika, Sušaka, Zella am See in Dunaja. Tabora se bodo udeležili nadalje delegati češkoslovaške in avstrijske skavtske zveze ter sta pretéklo sredo že prispela oficijelna zastopnika avstrijskih skavtov, župni načelnik Rosenmayer in župni tajnik Reitmayer iz Gradca. Za soboto je najavilo svoj prihod 50 skavtov iz Avstrije, verjetno pa je, da pridejo tudi posamezni bolgarski, francoski in angleški skavti.

Velika in pisana družina bo to, toda skavtsko disciplinirana, točna in poslušna. Spoznali se bodo med seboj fantje iz raznih krajev in se spoprijateljili; ter potrdili, da jim je prišlo že v kri in meso skavtsko geslo: Vedno pripravljeni. Hodili bodo na izlete, ogledali si bodo Ruše in tamošnje tovarne, Falo in njeno elektrarno, obiskali bodo Maribor in si ogledali njegove zanimivosti, pohiteli bodo na zeleno Pohorje, na Koziak, na našo severno mejo. Ostali čas bodo porabili za nastope v taboru, za medsebojna tekmovanja, za seje in sestanke vodij, za konference in še marsikaj drugega. Ljudje so našim skavtom zelo naklonjeni in jim gredo izredno na roko.

Takse na motorna vozila

Spomenica glavnemu odboru JNS v Beogradu

Občinska organizacija JNS na Tišini v Prekmurju je poslala glavnemu odboru Jugoslovanske nacionalne stranke v Beograd prošnjo, naj bi si prizadeval uresničiti sledeči predlog:

Vsevrstne takse na vozila z eksplozivnimi motorji naj se odpravijo! Ta predlog je stavil kmetovalec na občnem zboru in je bil sprejet s soglasnim odobranjem z utemeljitvijo, ki se glasi:

1. Motorna vozila niso več luksuzni predmeti, ampak v današnji dobi neobhodno potrebna prometna sredstva, dasi bi jih človeška ozkoscčnost presojala drugače. Zaradi tega smatramo, da ni pravično iz gospodarskih ozirov, da se s takсами ovira redni razvoj teh prepotrebnihih prometnih sredstev, ki jih nudi napredek človeštva in današnja tehnika. (Dokaz: število odjavljenih vozil, zastoj v prodaji novih vozil in rezervnih delov.)

2. S takсами na motorna vozila se ovira in preprečuje današnjemu času in konkurenci ustrezajoči promet ter smatramo, da je to delni vzrok krize, in sicer: a) Motorna vozila olajšajo in pospešujejo prodajo in nakup ter prevoz raznega blaga, zlasti kmetijskega, saj je kmetovalec oddaljen od prometnih centrov, b) Zastoj v mehaniški obrti itd. so povzročile samo takse na motorna vozila. Danes je zaradi tega zgubilo kruh delno ali popolnoma mnogo naših somišljenikov: mehaniki, šoferji, zastopniki raznih motornih tovarn itd. Ti so bili v notranjosti naše države številni in prvovrstni odjemalci naših kmetijskih pridelkov, a sedaj hirajo in hodijo lačni po ulicah, mi pa ne moremo

rabiti za nastope v taboru, za medsebojna tekmovanja, za seje in sestanke vodij, za konference in še marsikaj drugega. Ljudje so našim skavtom zelo naklonjeni in jim gredo izredno na roko.

Pokroviteljstvo nad taborom je prevzel minister za telesno vzgojo g. dr. G. Angjelinović, ki bo v nedeljo dopoldne ob desetih osebno prisostvoval slovesni otvoritvi. Zbran bo takrat ves skavtski tabor in vabijo skavti mariborske meščane, naj v čim večjem številu prihitijo in se udeležijo tega izrednega dogodka. V soboto zvečer bo v taborišču velika taborna zabava. Z Glavnega trga bo vozil v soboto mestni avtobus ob 9. in 15. uri na taborišče ter se bo vračal ob 11.30 in 22.15. Dolžnost naša je, da s svojo navzočnostjo dokažemo, da znamo pravilno ceniti in upoštevati vzgojo skavtske organizacije.

vnovčiti svojih pridelkov. c) S takсами na motorna vozila se uničuje danes v kali razen že omenjenih, tudi še mnogo drugih eksistenc. To so naši sinovi, ki jih ne morejo sprejeti za vajence mehaniki, ker so sami brez dela!

3. Zaradi odjavljenih motornih vozil se zmanjšujejo tudi državni dohodki, in sicer: a) pri trošarini na bencin in olje; b) pri davkih, ki so odpadli pri mehaničnih in zastopnikih motornih vozil; c) pri carini po uvoženih motornih vozilih in rezervnih delih itd.

4. Odjavljeni motorji in avtomobili rjave! To ni samo velika gospodarska škoda, ampak se na ta način uničujejo dragi stroji, za katere je odšel naš dober denar v tujino, kjer se je realiziral na en in drug način, a naši lastniki omenjenih vozil, katerih denar služi tujini v prospeh, pa postanejo s časom lastniki nerabnih šar! Tako pridejo naši državljani ob investiran kapital! Z odpravo taks pridejo vozila deloma zopet v promet, deloma pa se bodo prodala drugim, tako da se na ta način oživi in osvobodi danes mrtev kapital, odnosno se reši narodno imetje, ki gre danes v zgubo.

5. Z odpravo taks na motorna vozila se odpre trgovina tudi z novimi vozili in rezervnimi deli, kar bi bilo zopet velikega gospodarskega pomena, in sicer: a) pri večji dobavi (uvozu) novih vozil se morejo sklepati pogodbe za izvoz ugodnejše; b) zvišajo se carinski in trošarinski (na bencin itd.) dohodki.

6. V vsaki državi, kjer je avtomobilizem in motorizem dovolj razvit, se kmetijski pridelki prodajajo lažje in imajo

znatno boljše ceno. (Primer: Konji in kmetijski pridelki v Nemčiji, Češkoslovaški in drugih državah, ki so večji del tudi agrarne države.)

7. Današnje takse obremenjujejo lastnike motornih vozil v nepravilnem razmerju. Nekateri prevozi na leto 80.000 km in še več, drugi pa komaj 3 do 4 tisoč km. Pri zadnjih spada na vsak prevožen km po 1 Din takse, kar je iz socialnih ozirov in glede uporabe cest nepravilno. (Več avtomobilov je zaradi tega odjavljenih.)

8. Danes je deležen vseh prednosti in udobnosti, ki jih nudijo motorna vozila, samo del dobro situiranih državljanov, kar ni v skladu s pravilnim pojmovanjem interesov splošnosti.

9. Po svetovni statistiki (objava »Jutro«, apr. št.) smo med kulturnimi državami glede avtomobilizma na predzadnjem mestu! Tudi iz domobranskih ozirov in vidikov to ni na mestu!

10. V primeru, ako bi se zaradi odprave taks zvišala trošarina na bencin, se naj izdaja dvojni bencin, in sicer: a) rdeče barvani z nižjo trošarino za obrtniške in poljedelske stroje; b) brezbarvni z redno trošarino za ostale motorje in avtomobile. Rdeči, cenejši bencin bi se naj izdajal osebam z legitimacijo, eventualno v določeni količini za leto dni. Kontrola bi bila zelo enostavna in brez vsakih težkoč, oziroma stroškov. Tu in tam bi kontrolni organi pogledali v rezervuar motornih vozil (nebarvani bencin!). Sicer bi se dalo kontrolirati tudi pri prodajalcu po določeni odredbi.

Očividno je dejstvo, da ne prejme danes država na takšah niti 5% dohodkov (po motornih vozilih), ki bi jih bila deležna z odpravo taks. Ostala škoda, ki izvira iz današnjega sistema, pa se ne da preceniti niti približno ne!

Pokazali smo na škodo, ki jih povzročajo takse na motorna vozila po našem pojmovanju, našli smo tudi nekaj koristi, ki bi jih mudila odprava teh taks v naš in obči dobrobit. Dasi bi lahko navedli še mnogo, mnogo več primerov in vzrokov, ki očitno dokazujejo kvarne posledice in vplive ter nepravilnosti teh bremen, si vendar dovolimo prositi Glavni odbor JNS, da blagovoljivo osvoji in uresniči naš predlog, ki omogoča neposredno zadovoljitev vseh direktno tangiranih državljanov in bi bil v veliko posredno korist naši enotni državi in vsem njenim sinovom.

V vsako slovensko hišo „Večernik“!

Pij XI. in drugorodci

(Poglavje iz boja naše manjšine v Primorju za pravice našega jezika v cerkvi in molitvi v luči — italijanskega komentarja)

(Konec.)

Ta propaganda se širi tudi v upravljanju knjižnic, v poučevanju slovanskih pevskih zborov, v privatnem šolskem pouku in v verskih kongregacijah. Na tisoče izvodov koledarja Družbe sv. Mohorja iz leta 1931. je bilo razširjenih in potem zaplenjenih od naših oblasti v duhovniški Sv. Ivana v Zavlah. V Nogeni neki duhovnik proslavlja mučeništvo svojega brata, ki je bil obsojen pred posebnim sodiščem radi komunizma. Na Katinari in v Bazovici je duhovnik, ki je ponosen, da razširja slovanske publikacije, ki jih prejema z onstran meje, in na tisoče eksemplarjev male slovanske knjižnice, ki nosi ta-le naslov: »Mati uči otroka moliti.«

Posebno pa so fašisti vzeli na piko v svojih polemikah goriškega nadškofa monsignorja Frančiška B. Sedeja, obtožujoč ga, da vnema slovansko duhovništvo v njenem odporu proti italijanizaciji. (V tem smislu je pisal »Corriere della Sera« z dne 7. aprila 1931.) Zato so zahtevali, da »zasede nadškofijsko mesto v Goriški italijanski prelaci« in da se na mesto goriškega seminarja, »katerega učne moči so popolnoma slovanske,« postavi nov seminar, »katerega profesorji naj bi bili poslani iz Rima: samo na ta način, da bi bilo mogoče spremeniti mučen položaj podrejenosti, v katerem, da se italijanstvo nahaja v oni obmejni coni.« (Tako je pisal »Corriere Padano« z dne 7. maja 1931.)

Nekaj tednov po tretjem sporazumu je

monsignor Sedej odstopil s svojega mesta in Pij XI. je imenoval za »apostolskega administratorja«, to je izrednega komisaria s škofijsko funkcijo v goriški nadškofiji italijanskega nacionalista rodом iz Istre, ki se je nekoč pisal monsignor Sirotti in ki se sedaj piše monsignor Sirotti, ki je takoj, na veliko veselje lokalnih fašistov, prevzel akcijo za italijanizacijo duhovščine.

Vsak pameten človek je lahko razumel, da je bil odstop monsignorja Sedeja le ena izmed posledic sporazuma in da je Pij XI. ponovno prodal slovensko manjšino fašizmu. (V tem smislu je pisala »Kölnische Zeitung« z dne 13. decembra 1931.)

»Osservatore Romano« z dne 17. decembra 1931 je skušal razpršiti to splošno prepričanje z objavo, da je monsignor Sedej odstopil iz zdravstvenih razlogov, kakor da je to potrdila njegova smrt nekaj tednov za tem, in da je 3. novembra istega leta škof sam pisal pismo, v katerem »izraža Njegovi Svetosti najglobljejšo in najvdanejšo zahvalo«, da je do brohotno sprejel njegovo prošnjo za razbremenitev v upravi goriške nadškofije. Po nesreči pa je časopis pozabil pojasniti, zakaj ni monsignor Sedej, kakor pač to delajo vsi drugi škofi, potrpežljivo čakal svoje smrti, namesto da se odreče svoji funkciji prav po tretjem sporazumu iz septembra 1931., in zakaj je Pij XI. sam čutil tako nujno potrebo, da to de-

misijo sprejme, namesto da rajši nasvetuje prelatu, naj še nadalje ostane na svojem mestu, pa četudi s pomočjo posebnega avkzilarja, pomočnika, ki ga za slučaj bolezni kanonsko pravo dovoljuje. Časopisu »Osservatore Romano« je odgovorila »Kölnische Zeitung«, navajajoč, da je iz Sedejevega pisma citiral samo tiste besede, ki so bile ugodne za Sveto stolico. Tekom leta 1931. je apostolski vizitator škof Luca-Passeto večkrat pozval monsignorja Sedeja, naj predloži demisijo, toda Sedej se je temu vedno upiral. Proti koncu septembra, takoj po tretjem sporazumu, pa je prejel od vizitatorja izrecno naročilo, naj se umakne. Preden se je temu pokoril, je monsignor Sedej zahteval garancijo glede kriterijev, po katerih naj bi se izvršilo imenovanje njegovega naslednika, in je podal svojo demisijo šele, ko so mu bile te garancije dane. Komaj pa se je umaknil, je Pij XI. pozabil na svoje obljube in je izročil nadškofijsko agentu fašistične vlade. Šele tedaj — in samo to je res — se je goriški nadškof zahvalil papežu, da je sprejel njegovo demisijo, istočasno pa ga je tudi opozoril na pogoje, pod katerimi se je umaknil.

Navedeni nemški časopis je pozval »Osservatore Romano«, naj objavi celotno besedilo. Beograjska »Politika« z dne 17. marca 1932, ki je objavila odkritja lista »Kölnische Zeitung«, je postavila uradno glasilo Vatikana vprašanje, zakaj se tako vztrajnostno molči in noče razložiti vzrokov, zaradi katerih je Pij XI. izročil goriško nadškofijsko v varstvo, ne morda kakemu nevtralnemu človeku, marveč zagrizenemu slovanofobu, žrtvujoč s tem verske pravice številnega slovenskega

prebivalstva fašistom. »Osservatore Romano« je nekaj tednov dostojanstveno molčal. Končno pa se je dne 3. aprila odločil, da odgovori, toda ne listu »Kölnische Zeitung«, marveč »Politiki«, obsojajoč »nevredno objavo« beograjskega lista, ki da »podtika Sveti stolici, ne samo popolnoma izmišljena dejanja in dogovore, marveč tudi nakane in namene, ki so žaljivi za oni čut pravičnosti in pravega usmiljenja, s katerim Sveta stolica objema vse katoliške narode;« apostolski nuncij v Beogradu je celo protestiral proti objavi pri jugoslovanski vladi, »zavračajoč napačna in krivična naloženja«, in to z »dobro motivirano noto«; in vlada je v resnici obžalovala objavo srbskega časopisa. Toda vatikansko glasilo vendarle ni objavilo pisma monsignorja Sedeja in še do danes ni pojasnilo, zakaj je Pij XI. izročil goriško nadškofijsko fašističnemu duhovniku; tudi ni objavilo vsebine vatikanske note jugoslovanski vladi.

Ko je bil Mussolini 11. februarja 1932 uradno sprejet v Vatikanu in je fašistično časopisje na mig od zgoraj proslavljalo »popolno skladnost pogledov« med Pijem XI. in Mussolinijem, je položaj slovanske duhovščine v Julijski Benečiji postal še težji. Puljski kvestor je pričel vabiti v svoje urade slovanske duhovnike in je od njih zahteval, da prenehajo s slovanskimi pridigami in z verskim poukom otrok v njih materinskem jeziku; pretil jim je s političnim opominom, s posebnim nadzorstvom in tudi konfinacijo. Tako so v cerkveni upravi nadomestili škofe kvestorji.

V Rimu pa med tem Pij XI. — moli...

MARIJ SKALAN:

SEMISIRIS

Roman iz prazgodovine človeštva.

»Konec,« je vzkliknil Savadagak. Vojščaki so vprašujoče pogledali. »Narava nam je sama zaprla nadaljnje iskanje skrivališča,« je dejal. »Ostati moramo tu in se vdati v usodo. Če se širijo gozdovi tudi za obrežnim drevjem, smo vsaj tako varni, kakor smo bili v mrtvem rokavu pod planjavo piramid, če pa je za njimi goličava, skrivališče ni najprikladnejše.«

»Naj galejo privežemo?« je vprašal prvi vojščak.

»Da!«

Azteki so pripravili močno vrv, potisnili ladjo k bregu in jo privezali k debeli debele palme. Savadagak je skočil na breg in izginil v gostem zelenju obrežnih pečin. Po njih je splezal na vrh in si ogledal okolico. Obrežni gozdni pas ni bil širok, meril ni niti dvesto korakov. Za njim so se širili pašniki, izgubljajoči se v neprodni megli. Pribočnik se je vrnil na galejo in odposlal na rob goščave opazovalca. Potem je preiskal še nasprotno obrežje in ugotovil, da se tam širi gozd globoko v pokrajino. Ko se je vračal po strmih, v zelenjem obraslih pečinah k reki, je odkril dva sežnja široko in deset

korakov dolgo votlino. Preiskal jo je in ugotovil, da bi bila izvrstno skrivališče.

»Morda jo bomo še potrebovali!« je vzkliknil in se naglo odločil: »Sem spravim preko dneva princeso in dekleti. Če izslede nas, ne bodo njih.«

Zadovoljen se je vrnil na galejo, določil vojščakom počitek in stražno službo ter splezal v podkrovje, da si potolaži lakoto in leže po opravljenem delu k vsaj kratkemu počitku.

XXII.

Ko se je Neiteta vrnila od Arikdinile in Evalaste iz podzemlja dvora, je bila kljub doseženemu uspehu nezadovoljna in razburjena. V svoji sobi se je zleknila po ležišču in se zamislila.

»Opravljeno je!« si je dejala. »Divjakinja je izginila. Temna senca, ki je tako nepričakovano zakrila sonce moje sreče, se je razblinila v nič. Med menoj in velikim ni več pregrade. Ni več? Je resni več? Me bo ljubil sedaj kakor me je prej? Bom zopet gospodarica faraona faraonov? Resnična gospodarica Semisiris in Atlantide? Ga še vedno ljubim? Nisem storila vsega le iz maščevanja? Ah, saj sama ne vem... Je to ljubezen? Ni

sovražstvo? Čemu sovražstvo? Izginilo je z njo, pritepenko. Sedaj se vrnejo prejšnji dnevi; vse bo kakor nekoč. Ne, ne sovražim ga. Odpustim mu. Zaradi ljubezni? Zaradi resnične ljubezni? Ne vem. Morda je vse le hrepenenje po veljavi, oblasti in je ljubezen le slepilo? Morda, kdo bi razrešil to uganko. Kdo bi do dna doumel vse te skrivnosti, ki so v nas? Včasih se zdi človek samemu sebi bolj tuj in neznan, kakor tisti, ki ga obkrožajo, s katerimi živi.«

Zastrmela se je v svetlo odprtino okna in obstala trenutek brez misli. Potem je vzkliknila nenadoma skoraj preglasno:

»Rušiti ovire, podreti vse, kar se postavi na pot, vladati!«

Toda odločno vero in voljo je strla nenadno nova malodušnost:

»In če me ne ljubi več? Če bo senca, ki je izginila, ostala med nama? Če si namesto mene izbere drugo... Ali pa — če se divjakinja ne posreči beg, če jo ujamejo in pripeljejo nazaj? Zakaj je čarovnica ni umorila? Čemu jo živo pošilja na beg? Čemu... čemu...?«

»Ne!« je vzkliknila razburjeno in planila kvišku. »Divjakinja mora umreti! K Arikdinili pojdem.«

Pričela se je oblačiti, potem je zdirla v podzemlje, ne meneč se za svarila evnuhov in begala po hodnikih. Toda zaman je iskala vhoda v skrivnostne rove, ki

so vodili v domovanje čarovnice v Osenju pod Goro prihoda.

»Tu, prav tu je bila odprtina!« je sepe-tala. »Tu sem izstopila...«

Otipavala je tla in steno, udarjala s pestjo po trdem kamenju, zaganjala se vanj z vso svojo težo, a stena se ni vda-la, ni se odprla.

»Morda sem se zmotila? Morda je vhod drugje?«

Iskala je dalje, pretipala vso steno, pa prav tako zaman.

»To je čarovnja!« je dejala naposled vsa upehana in izmučena. »Čarovnja... čarovnja... Arikdinila je čarovnica. Morala bi k njej preko Gore prihoda, a ta pot je predolga. Pogrešali bi me, osu-mili me princesinega bega. Ne, vrniti se moram in počakati. Počakati? To je strašna beseda. Čakati... Stojiš in čakaš. Dogodki se razvijajo, usoda kuje življenje, ti pa moraš — čakati. Ničesar ne moreš storiti, ničesar pospešiti, obr-niti, odločiti! Čakati... In četudi ti usoda skuje pogubo. Da bi že minila ta mo-reča noč strahu in zdvojenosti! Da bi že bila daleč divjakinja in je nihče nikoli ne bi več videl!«

V temnem podzemlju je nekaj skrivnostno zastokalo in nato zamolklo zatu-lilo. Neiteta je vztrepetala.

(Se bo nadaljevalo.)

Sport

SK Ilirija prvak LNP!

Upravni odbor JNS se je na svoji tor-kovi seji bavil tudi z vprašanjem predčasno prekinjene prvenstvene tekme med SK Ilirijo in ISSK Mariborom. Tekma je bila verificirana s 3:0 za Ilirijo ter je s tem Ilirija postala definitivni letošnji prvak LNP. Upravni odbor je razpravljal tudi o kaznih, ki so bile izrečene nad igralci Ilirije in ISSK Maribora zaradi incidentov na tekmi Ilirija-Maribor. Vse kazni je upravni odbor JNS potrdil. Kot prvak LNP bo torej Ilirija sodelovala v kvalifikacijskih tekmah za državno prvenstvo, ki se pričnejo 15. julija in bodo trajale do 30. septembra.

Občni zbor LNP. Redni letni občni zbor Ljubljanske nogometne podzveze bo 15. julija v Ljubljani.

Sokolstvo

Sokol Maribor II. Pohorje, poziva svoje članstvo, da se pogreba tragično preminulega brata Ivana Peterina polnoštevno udeleži. Pogreb bo v soboto, 7. VII. 1934. izpred mrtvašnice javne bolnišnice. Udeležba v civilu z znakom.

Jarenina

Lepo uspela vidovdanska proslava v Jarenini. Osnovana šola v Jarenini je zaključila šolsko leto z lepo uspelo vidovdansko proslavo. Da se proslave udeleži čim več ljudstva, se je razdelila na dva dneva. Na Vidov dan se je po maši zbrala celokupna šolska mladina s starši v dvorani prosvetnega društva, kjer se je vršila proslava s pestrim sporedom. Na Petrovo popoldne se je pa vršil drugi del proslave, namenjen širšemu občinstvu. Dvorana se je napolnila. Otvoril je proslavo upravitelj g. Droč. Po pozdravu navzočih je na kratko in jedrnato obrazložil pomen Vidovega dne. Boj na Kosovem je bil naš poraz, a istočasno naše vstajenje. Sledile so deklaracije mladine, petje in telovadni nastop. Na koncu pa nas je mladina presenetila z mladinsko igro »Jurček«. Deca je igro prav dobro igrala, posebno so se odlikovali Jurček in godci. Vse priznanje za to zasluži celotni učiteljski zbor, ki nam je priredil proslavo. Med občinstvom smo opazili č. g. dekana Žizka, župana g. Kerenčiča, šolskega upravitelja g. Froma in druge. Le po tej poti naprej!

Nedolžnost.

So na svetu nedolžni otroci, toda še več pa je na svetu nedolžnih očetov...

Misteriozna londonska zgodba

Roman mlade bolničarke.

V neki londonski cerkvi je bilo vse pripravljeno za poroko zdravnika dr. Rotclifa s sestro bolničarko Dorysovo. Ob določenem času so stopili pred oltar mašnik, priči ter prijatelji in prijateljice mlade Dorys. Navzoči so torej bili vsi potrebni in nepotrebni, le ženina in neveste ni bilo. Nevesta je sedela v svoji sobici in pre takala grenke solze, policija pa je iskala ženina...

Ko je bila mlada bolničarka pol leta pred nameravano poroko odlikovana, so to vest z njeno sliko objavili vsi večji londonski listi. Nekaj dni po odlikovanju jo je klical telefon. Javil se je dr. Rotclif in ji po žici razkril svoje srce, rekoč, da se je blazno zaljubil v sliko, ki je bila priložena v dnevnikih. Mladi bolničarki je postalo toplo pri srcu. Od tega dne sta se češče razgovarjala telefonski bolničarka in neznani doktor. Telefonično jo je prosil za roko. Po pošti ji je poslal zaročni prstan. Po pošti ji je pošiljal krasna in dragocena darila. Njegova edina želja in zahteva je le bila, da se pred poroko ne smeta videti.

Mlada bolničarka se je tekom dni strastno zaljubila v neznane doktorja. Težko, a vendar je ugodila njegovi želji. Zato pa je tem nestrpnije pričakovala dan poroke. Hrepenela je po dnevu, ko bo prvič videla svojo ljubezen. Tri dni pred poroko ji je poslal krasno poročno obleko, ki ji je lepo pristojala. Dorys je bila najsrečnejša med dekleti.

Napočil je poročni dan. Mlada nevesta je vse pripravila in je trepetala pred trenutkom, ko bo oblekla poročno obleko. Gorela je v želji, da bo spoznala svojega ženina, ki ji je govoril tako sladko, tako vabljivo, tako lepo in pred njo je bila lepa bodočnost. Po darovih, ki ji jih je pošiljal, po lepi obleki, ki jo je sam naročil in izbral, je bila Dorys prepričana, da mora biti najplemenitejšega srca. In če je srce tako lepo, ne more biti v grdem telesu, tako je neštokrat sanjala. Večkrat je pogledala skozi okno, če jo že čaka obljubljeni avto, ki jo bo peljal pred oltar.

Namesto željno pričakovanega vozila je pa nekdo potrkal na vrata. Pojavila se je pred njo neznana dama, ki se ji je predstavila kot sestra dr. Rotclifa in ji sporočila pretresljivo vest, da se je njen brat smrtno ponesrečil, ko se je sprehajal ob morskem obali. Udarec za mlado nevesto je bil strašen. Omedlela je. Ko se je prebudila, je znana dama izginila.

Še je ležala nezavestna mlada Dorys, ko je neznana dama potrkala na vrata šefa policije, se mu predstavila kot mis Brown in izpovedala, da se je vozila v čolnu z doktorjem Rotclifom po morju in da je doktor po nesrečnem naključju padel v morje in utonil. Šefu policije se je zdela ta vest neverjetna. Poklical je uradnika, ki je damo odvedel v zapor. Pri nadaljnjih zaslišanjih je priznala, da je dr. Rotclif v samomorilnem namenu skočil v morje zaradi neke častne afere. Storil je

to kot mož časti, čeprav bi se bil moral usodnega dne poročiti z mladenko, v katero se je bil blazno zaljubil.

Mis Brownovo so pridržali na policiji in poklicali tja tudi nesrečno nevesto Dorys. Iznenadena je bila Dorys, ko je spoznala v dami pri soočenju predstavljeno sestro svojega zaročenca. Policijski uradnik se ni mogel dovolj načuditi, ko je izvedel, da je Brownova obiskala tudi nesrečno bolničarko in se ji predstavila za sestro pokojnega zaročenca. O vsem tem ni Brownova na policiji črhnila besedice. Zato so Brownovi napovedali aretacijo in jo oddali v zapore, kjer molči kakor grob in ne da več nobene izjave. Vse prizadevanje policije, da bi razvozljala zagonetno smrt dr. Rotclifa, je zaman.

Veliki je London in policija je pridna na delu, da bi izsledila kdo je bil dr. Rotclif. Verjetno je, da je postal žrtev ženske roke, mogoče pa je tudi, da sploh ni eksistiral in da se je z mlado bolničarko Dorys nekdo samo grdo pošalil. Dorys je prisegla, da ne bo nikdar v življenju oblekla poročno obleko, ne te, ki ji jo je poslal njen ženin, ne katere druge.

Ugotovitev spola pred rojstvom.

Na zadnjem zborovanju neke ameriške družbe za pospeševanje znanosti, je imel zdravnik dr. Meenes zanimivo predavanje o ugotovitvi spola pred rojstvom. Pokazal je veliko število rentgenskih slik, ki nazorno prikazujejo spol še nerojenih otrok. Slike je predavatelj posnel s pomočjo nove metode, ki jo imenujejo amiografija. Pred obsevanjem je vbrizgal noseči ženi rastopino stroncijevega jodida, ki je neškodljiva, ima pa to lastnost, da napravi obrise embrija na sliki vidne, s čemer se da kaj lahko ugotoviti njegov spol. Še važnejše pa je dejstvo, da se da na ta način določiti potek poroda in pravočasno poskrbeti za operacijo, če bi bila potrebna. Zanimiva je tudi študija zdravnika Meenesa o vplivu na spremembo spola embrija. Poskušal je na razne načine, toda uspel ni niti v enem. Iznajti ni mogel nobenega sredstva, ki bi spremenilo spol pred porodom. Zato je zaključil svoje predavanje z besedami, da je to problem, glede katerega smo še in bomo najbrže za vselej popolnoma odvisni samo od matere prirode.

Otroški pogovori.

Mala Evica, Tinka in Tonček so se pogovarjali, kako so prišli k staršem. Evica je dejala, da jo je kupil atek v Parizu, Tinka je zatrjevala, da jo je kupil atek v trgovini za štoklje, mali Tonček pa je odgovoril na vprašanje, kje ga je kupil atek: »Mene moj atek ni nikjer kupil, ker smo doma ubogi in moj atek ne pravi vse sam.«

Mali oglasi

Prodaj

KOMPLETNA SPALNICA nova, iz trdega lesa, politirana, na prodaj. Vprašati: Völker, Kersnikova ul. 1. 2766

DOBROIDOČO GOSTILNO prodaj v Mariboru. Potreben kapital 30.000 Din. Vzajem tudi knjižice. Naslov v upravi lista. 2745

Razno

„INFORMATOR“ AVTOMAT se bo predvajal brezplačno pri kavarni »Astoria« v soboto, 7. t. m. od 19.—20., v nedeljo od 11.—12. in ponedeljek od 19.—20. ure. 2765

IZ GRAJSKE KLETI. Prišlo je novo, izborno dal-matinsko črno vino. Prodaja se liter po 10 dinarjev. Cez ulico popust. 2706

PIJTE ZDRAVILNO VINO! Črnilna z otoka Visa, čez ulico cenejša, toči Povodnik, Rotovski trg 8. Istotam dobite dnevno sveže morske ribe, pripravljene na razne načine! 2744

Posest

HIŠE ALI POSESTVA od 20.000 Din naprej. Gostilne, vile, prodaja Posredovalnica, Maribor, Slovenska ul. 26. 2764

Službo dobi

SPREJMEM NATAKARICO. Naslov v upravi »Večernika«. 2763

Psihografolog Karmah v Mariboru.

Obiske sprejema v hotelu »ZAMORC«, Oslanu v Mariboru do 10. julija. Na dopise odgovarja!

Oglašujte!